

## **Bedřich Ludvík mapuje "koniec" Guttenbergového obdobia**

Rozhovor s Bedřichom Ludvíkom

***Vďaka finančnej podpore Úradu vlády SR a projektu Keď čítanie je čtení, IX. ročník k nám pricestoval český režisér, dramaturg, spisovateľ a skladateľ Bedřich Ludvík. Študentom piešťanského gymnázia predstavil dokumentárny cyklus s názvom Knihovny známe i neznáme, ktorý zachytáva fenomén domácich knižníc významných českých literárnych osobností. V tomto prípade išlo o dva seriály: Franz Kafka a listy přítelkyni a Knihovna Jaroslava Seiferta. Toto spoločné dielo s PhDr. Petrom Kotykom nám bližšie p. Ludvík predstavil aj v rozhovore.***

*Čím Vás natoľko oslovil svet kníh a domácich knižníc, že ste sa o tom rozhodli natočiť dokumentárny cyklus?*

Svet domácich knižníc je svet postupne zanikajúci, a to je pre mňa samo o sebe uhrančivé, pretože zánik ma fascinoval už od detstva. Keď som mal asi 10 rokov, zložil som svoju prvú pesničku, spievať vám ju nebudem, len vám poviem kúsok slohy: "Umŕieť, to je nádeje, to je víra má. Potichu v koutku umŕu, Bůh mi požehná." Mal som vtedy 10 rokov, takže z toho vidíte, že zánik, smrť, umieranie ma vždy veľmi priťahovali a preto aj zánik domácich knižníc bol pre mňa fascinujúci. Nielen tým, že zanikajú knihy, a že sa tie knihy potom po smrti majiteľa vyhodia do kontajnera, alebo sa dajú do antikvariátu, ale zároveň s nimi umiera aj ten majiteľ, tvorca tej knižnice. A myslím si, že je unikátny okamih navštíviť ho, keď je už v zrelom veku, keď má tu knižnicu obrovskú. Máme tam ľudí, ktorí majú 15 tisíc kníh. Máme tam človeka, ktorý si kúpil dom a v tom dome má manželku, knihy a tanier na polievku, inak nič. Má tam len knihy, ktoré sú katalogizované. Je to človek totálne posadnutý knihami, knihomol'. Takže títo ľudia, pokiaľ sú živí, sú medzi nami a sú autormi týchto knižníc, pretože je to istý druh autorstva, tak je podľa mňa nesmierne zaujímavé vypočuť ich a vidieť, ako oni prechádzajú týmito knižkami, vyťahujú ich a komentujú, ako k tej knižke prišli, čo pre nich znamená, aký druh vydania to je, samozrejme, s venovaním autorov. Tak to si myslím, že je pre kameru a pre médium zaujímavé a ešte si myslím, že je to záslužné, že je to zaznamenané - možno aj koniec Guttenbergového obdobia, pretože ním to začalo, vynálezom kníhtlače to začína, a s vynálezom e-book to asi končí.

*Ako vyzerá Vaša domáca knižnica? Nemali ste pokušenie natočiť dokument aj o nej?*

Pretože som počas svojho života preputoval medzi niekoľkými ženami, tak som u nich nechal časť svojej knižnice, takže moja knižnica ako taká v podstate neexistuje. *(smiech)* Je rozptýlená po niekoľkých domácnostiach, takže by bolo náročné niečo natočiť, keďže by som si ťažko sadol len pred jednu knižnicu. No ale aj teraz, posledný vzťah, ktorý trvá už 15 rokov, tak už máme pekne veľkú knižnicu. Ako autor som napísal 7 alebo 9 kníh, takže moja autorská knižnica je nepatrná, 15 cm. Ale tak ako som hovoril, častejšie sa mi stalo, že keď som požiadal známych českých autorov, či by sme mohli natočiť ich knižnicu, tak mi povedali, že majú tie knihy roztratené po toľkých milenkách, že ich nedokážu dať dokopy. Tak muži to majú zložitejšie.

*V dnešnej dobe už nie je problém získať akékoľvek informácie. Ako to bolo so zberom informácií pri natáčaní dokumentárnych cyklov Knihovny známe i neznáme?*

Tu je nositeľom tých základných informácií PhDr. Petr Kotyk, pretože on je ten, kto pozná autorov, zaoberá sa ich pozostalosťami, keď zomrú a on ich pozná aj počas života, samozrejme. Takže on bol tým základným východiskom a tým prvým človekom, ktorý nahadzoval mená, telefonoval tým ľuďom a vybavoval, či tam môžeme prísť, pretože nie každý je ochotný pustiť vás, keďže knižnica je to najhlbšie súkromie. A keď sa o tých knižkách bavíte, tak sa prepadnete ešte do hlbšieho súkromia, pretože knižnica je obraz vašej duše.

*Hovorí sa, že povedz mi, čo čítaš a ja ti poviem, kto si. Čo však s takými ľuďmi, ktorí nečítajú knihy?*

Takýchto ľudí je potrebné potrestať. *(smiech)* Nie, nie, nie. Ľudia, ktorí nečítajú knihy, bez toho, aby to tušili, prichádzajú, podľa mňa, o obrovský kus zmysluplnej existencie, pretože kniha človeka zabaví, ale kniha je hlavne nástroj na poznávanie sveta, seba samého a druhých ľudí. A cez knihu alebo napríklad cez charaktery postáv v knihe poznávam ľudí okolo seba. Môžem si vlastne krásne povedať, že ten človek, s ktorým sa zoznámim tu v kúpeľoch: "To je ako otec Goriot z Balzaca." Pretože literárne postavy sú akoby zjednodušené modely ľudí okolo nás. A preto, že vám kniha umožní nahliadnuť do života, umožní vám ľahšie sa zorientovať v živote a umožní vám vlastne dožiť sa vyššieho veku a prežiť. Pretože jediný úspech v živote nie je to, že má človek 6 áut a dom s bazénom, pretože umrie a čo z toho? Ale tým úspechom je dožiť sa vysokého veku. To je v prírode jediný reálny úspech, že ste prežili.

*V čom je kniha tak špecifická? Ved' aj skrze film dokážeme identifikovať charakteristiku postavy a rovnako aj hudbou dokážeme vyjadrovať samých seba a veci okolo nás.*

Skrze knihu k vám prichádza váš rodný jazyk. Keď čítate knihy, bavíte sa, poznávate a zároveň si kultivujete svoju slovenčinu, ja svoju češtinu. Vidím to aj na poslucháčoch vysokej školy, kde učím. Majú 20 rokov a keď sa majú nejak vyjadriť, tak s tým majú problém. Generácia pod 20 rokov je vďaka všetkým tým sociálnym a komunikačným zariadeniam, ktoré máme okolo seba ako facebook a youtube generáciou obrázkovej, nie verbálnej komunikácie a ich slovná zásoba je nepatrná. Vo filme vám obsadí hercov režisér. Keď čítate knihu, tak si obsadzujete film vo svojej hlave sám. To je veľmi dôležitá vec. Samozrejme, kniha nezaniká. Premieňa sa v e-knihu, ktorá vydrží nejakú dobu, dokiaľ nám vydržia zdroje a až nám dojdú zdroje a e-knihy zaniknú, pretože nebude elektrina, nebude z čoho vyrábať alebo sa vyčerpajú materiály, z ktorých je elektronika vyrobená, tak sa pokorne vrátime k "dreveným" knihám.

*Dnešné podujatie sa konalo v rámci projektu Keď čítanie je čtení, IX. ročník. Preto by ma zaujímalo, aký vzťah máte k Slovensku a Slovákom.*

*(smiech)* Keď som študoval na FAMU, bola tam polovica Slovákov a polovica Čechov. Preto som mal celý rad slovenských spolužiakov, väčšina z nich potom ostala v Čechách, takže to bol prvý takýto kontakt. Ale ešte predtým som ako malý chlapec

z Moravy chodil s rodičmi na dovolenku k Seredi k Váhu, takže ja som vlastne prežil každé prázdniny práve tu. Mali sme tam stan a kempovali sme. No a po vysokej škole som bol rok na vojne v Poprade. Ako cvičenec spartakiády som prešiel celé Slovensko. Cvičil som všade, počnúc Košicami, Bardejovom a Popradom, pochodoval som na vojenskej prehliadke v Bratislave a prežil som to, aj keď ostatní tam omdlievali a padali. Takže ja som so Slovenskom zviazaný. Sem do Piešťan jazdím pravidelne, vždy na jar a na jeseň. Mám tu mnoho kamarátov z okruhu spisovateľov a výtvarníkov. V súčasnosti vlastne vystupujem častejšie než v Čechách. Ale pozor, nehovorím slovensky, pretože viem, že je to veľmi blízky jazyk, ľahko sa to napodobní, ale potom je to také "patláni". Keď prekročím hranice, tak v aute začnem hovoriť slovensky, ale priateľka mi vždy povie: "Neblbni, znie to príšerne." Stále hovorím česky, ale najradšej by som, samozrejme, hovoril slovensky. Takže mám najvrúcnejší vzťah k Slovákom, Slovenkám a slovenčine.

*A ako ste sa cítili na podujatí v Piešťanoch?*

Ja sa tu cítim vždy krásne. Dokonca, aj keď je pod mrakom a trochu poprcháva, tak to mi vyhovuje, pretože je to pre mňa na prechádzky lepšie ako keď je horúco.

**Projekt:** KEĎ ČÍTANIE JE ČTENÍ, IX. ročník

**Podujatie:** Knihovny známe i neznáme

Piešťany 22. septembra 2017

**Autor rozhovoru:** Martina Šulganová

**Účastník rozhovoru:** Bedřich Ludvík